

॥ वाल्मीकि रामायण ॥

२ अयोध्याकाण्ड

अध्याय ४३

रामोऽपि रात्रिशेषेण तेनैव महदन्तरम् ।
जगाम पुरुषव्याघ्रः पितुराजाम् अनुस्मरन् ॥ १ ॥

तथैव गच्छत्स्तस्य व्यपायाद्रजनी शिवा ।
उपास्य स शिवां सन्ध्यां विषयान्तं व्यगाहृत ॥ २ ॥

ग्रामान्विकृष्टसीमांस्तान्पुष्पितानि वनानि च ।
पश्यन्नतिययौ शीघ्रं शैरिव हयोत्तमैः ॥ ३ ॥

शृण्वन्वाचो मनुष्याणां ग्रामसंवासवासिनाम् ।
राजानं धिगदशरथं कामस्य वशमागतम् ॥ ४ ॥

हा नृशंसाद्य कैकेयी पापा पापानुबन्धिनी ।
तीक्ष्णा सम्भिन्नमर्यादा तीक्ष्णे कर्मणि वर्तते ॥ ५ ॥

या पुत्रमीदृशं राज्ञः प्रवासयति धार्मिकम् ।
वन वासे महाप्राज्ञं सानुक्रोशमतन्द्रितम् ॥ ६ ॥

एता वाचो मनुष्याणां ग्रामसंवासवासिनाम् ।
शृण्वन्नतिययौ वीरः कोसलान्कोसलेश्वरः ॥ ७ ॥

ततो वेदश्रुतिं नाम शिववारिवहां नदीम् ।
उत्तीर्णाभिमुखः प्रायादगस्त्याध्युषितां दिशम् ॥ ८ ॥

गत्वा तु सुचिरं कालं ततः शीतजलां नदीम् ।
गोमतीं गोयुतानूपामतरत्सागरङ्गमाम् ॥ ९ ॥

गोमतीं चाप्यतिकम्य राघवः शीघ्रगैर्हयैः ।
मयूरहंसाभिरुतां ततार स्यन्दिकां नदीम् ॥ १० ॥

स मही मनुना राजा दत्तामिक्ष्वाकवे पुरा ।
स्फीतां राष्ट्रावृतां रामो वैदेहीमन्वदर्शयत् ॥ ११ ॥

सूत इत्येव चाभाष्य सारथिं तमभीक्षणाः ।
हंसमत्स्वरः श्रीमानुवाच पुरुषर्षभः ॥ १२ ॥

कदाहं पुनरागम्य सरथ्वाः पुष्पिते वने ।
मृगयां पर्याटध्यामि मात्रा पित्रा च सङ्गतः ॥ १३ ॥

नात्यर्थमभिकाङ्क्षामि मृगयां सरयूवने ।
रतिर्द्वेषातुला लोके राजर्षिगणसंमता ॥ १४ ॥

स तमध्वानमैक्ष्वाकः सूतं मधुरया गिरा ।
तं तमर्थमभिप्रेत्य ययौवाक्यमुदीरयन् ॥ १५ ॥

The files in this directory are revised versions of the digital files produced by Professor Muneyuki Tokunaga, Kyoto University, and copyrighted by him. I am grateful to Professor Tokunaga for his agreement to this use of his original files and for permitting the revised versions to be made publicly available.

Dr J. D. Smith ; email: jds10@cam.ac.uk ; <http://bombay.oriental.cam.ac.uk/index.html>

ITRANS conversion questions to: Avinash Chopde javinash@acm.org

Last updated on March 25, 1998; Send corrections to sanskrit@cheerful.com